СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XL. Ч. 289. Джерзи Сити, Н. Дж., понеділок, 12 грудня 1932.

VOL. XL. No. 289. Jersey City, N. J., Monday, December 12, 1932. THREE CENTS.

РУЗЕВЕЛТ ЗА КОНТРОЛЮ ФІНАНСОВОЇ ГОСПОДАРКИ МІСТ

НЮ ЙОРК. — Ґовернор Рузвелт підкреслив у своїм предложенню до леґіслятури, що треба перевести основну ревізію правління міста Ню Йорку, яке опинилося над берегом фінансової пропасти через розтратну господарку. Він каже, що такесаме є у меншій мірі й з іншими містами стейту і пропонує леґіслятурі повзяти ухвалу, щоби можна було перебрати міста під стейтову контролю, коли вони попадуть у банкротство. Це Рузвелт уважає одинокою охороною мешканців перед лихою господаркою управи міст.

Рузвелт заатакував теж Тамані Гол і дав до пізнання, що це вона винна тому, що місто Ню Йорк опинилося в такім оплаканім стані.

ПРОПОНУЄ ОБЄДНАНИЙ ФРОНТ ПРОТИ ТАМАНІ ГОЛ.

НЮ ЙОРК. — Семюел Сібурі каже, що в Ню Йорку панує всевладно одна машина, яка зветься Тамані Гол. Та машина видає урядовців, контролює й оперує. Як довго вона буде існувати, так довго буде корупція, зловживття влади і розтратність. Є на це одинока рада: створити з тих усіх, що хочуть зміни, один спільний фронт і повалити владу Тамані Гол.

МІЖНАРОДНІЙ ЛОНЧ НА ДОПОМОГУ БЕЗРОБІТНИМ.

НЮ ЙОРК. — Комітет негайної допомоги безробітним, що збирає $15,000,000 на поміч безробітним на час зими, уже зібрав $10,197,184. Щоби зібрати решту, запросив до готелю Астор ріжних суспільних робітників, пресу і заступників чужинецьких держав, щоби при їх помочі скріпити кампанію. Балькон готелевої салі був украшений національними прапорами 47 держав. Між присутніми були трицять пять ґенеральних консулів. Кожду державу репрезентувала одна жінка в народнім строю. Всі ті жінки сиділи на спеціально призначенім на це репрезентативнім місці. Від Українців заступала це місце пані Павлина Авраменко. Між учасниками репрезентували Українців громадянин А. Борак і проф. Микитяк.

З бесідників Джан Д. Ракефелер мол. і М. Тейлор подавали способи, як лекше перевести кампанію і зібрати потрібні фонди.

ПОДАЮТЬ ДО ВІДОМА, ЩО НАДІЮТЬСЯ СПЛАТИ ДОВГІВ.

ВАШИНГТОН. — Секретар Стимсон повідомив Велику Британію і Францію дуже диплбматично, але рішучо, що Америка надіється, що ті держави заплатять 15 грудня свої довжні рати. Одначе з тону відповіди можна заключати, що по тій заплаті Америка буде склонна вести нові переговори в справі дальшої сплати довгів.

ГУВЕР ПРЕДКЛАДАЄ ПЛЯН ОЩАДНОСТЕЙ.

ВАШИНГТОН. — Президент Гувер зніс яких 15 бюр, щоби зменшити кошти адміністрації. Демократи кажуть, що те все добре, тільки дивуються, чому Гувер не зробив того передше.

АҐРАРНІ НЕСПОКОЇ В МЕКСИКУ.

МЕКСИКО СІТИ. — Треба було вислати 5 полків кавалерії до стейту Вера Круз, щоби втихомирити бунт радикальних фармерів, котрі домагаються комунального приділення фарм, а не індивідуального. Уряд знову стоїть на становищі, що розділ фарм групам доводить до нового невільництва.

З РЕВОЛЬВЕРОМ ПРОТИ РЕПОРТЕРА.

ВАШИНГТОН. — У сенаті дебатовано над тим, що сенатський урядовець, Чарлз Пейс, вдерся з револьвером до льожі журналістів і шукав репортера, котрий написав про нього, що він їздить на державний кошт автомобілем і витрачує державні гроші. Репортера в льожі не було й Пейс відійшов. Виявилося, що він шукав репортера, котрий був цілком невинний. У сенаті сенатори клеймували з обуренням цей напад як недопускальний спосіб застрашування преси.

ПОКАРАЛИ ЗА ЛЬОТЕРІЙНІ ОШУСТВА.

НЮ ЙОРК. — Конрад Ман, Бернард Мек Ґвайр і Френк Ґерінг зістали засуджені на вязничку і грошеву кару за те, що так маніпулювали льотерією запомогового братства „Іґлс", що в їх кишенях опинилося $460,000.

БЕЗРОБІТТЯ ЗБІЛЬШИЛОСЯ.

НЮ ЙОРК. — По фабриках зменшилися в листопаді роботи на 1%. Та тому, що звичайно в тім місяці зменшуються роботи на 4%, оту знижку на 1% вважають потішаючою обявою.

ПРОТИ КАМПАНІЇ БРОВАРНИКІВ.

ВАШИНГТОН. — Конґресмен Ля Ґардія накинувся на броварників, які облягли столицю. Він каже, що їх присутність може хіба спинити розвязку питання прогибіції, а не приспішити його вирішення.

КОГО ПРИЙМАЄ РАДЯНЩИНА.

Німецький амбасадор у Москві звернувся до радянського уряду з протестом проти давання права азилю, а навіть офіціяльної підтримки, якою користуються в Радянщині німецькі політичні вбивники. В цьому протесті німецький амбасадор стверджує, що завдяки допомозі комуністичних організацій і радянських урядовців політичні душогуби, переслідувані німецькою владою, знаходять у Радянщині не тільки захист, але дістають навіть державні посади.

НАПАД НА УКРАЇНСЬКОГО СТОРОЖА.

Загадочний напад доконано на сторожа українського Академічного Дому у Львові, Івана Костюка: Коли в ночі хтось задзвонив, він вийшов до брами, щоб отворити. В брамі стояв якийсь незнаний чоловік, що раптом вдарив його двічі ножем у лице і втік у сторону вул. Мохнацького. Тяжко покаліченим Костюком заопікувалося поготівля ратункової стації, що відставила його до шпиталю.

ТАЙНА ОДНОЇ КОРШМИ.

В місцевости Міхалішки на Виленщині відкопали недавно в часі земних робіт 50 людських кістяків. Поліційні дохоходження викрили, що в тому місці стояла перед 50 роками велика коршма, яка не мала доброї слави. Багато людей, особливо богатих, що заїхали до тієї господи, пропали без сліду. Російська поліція не могла їх відшукати. Арештовано тільки коршмаря, а саму коршму хтось спалив. Знайдені тепер кістяки говорять багато. Людей у коршмі вбивали задля грабунку і закопували в землю.

ВЕСІЛЬНІ ЗВИЧАЇ В ШВЕЦІЇ.

В Швеції є звичай, що молода зараз після заручин моляться Богови, щоби в день їх вінчання падав дощ, бо то є щасливий знак. Щоби женихови не нашкодили вроки, пришивають йому до одіння листки шалвії і розмарину.

Молода не сміє йти до шлюбу у черевиках шнурованих. А в церкві, коли молода держить свою праву ногу перед молодим, вважають це знаком, що вона матиме повну власть у його хаті. Селянки, як лише вернуться від шлюбу, йдуть до стайні, щоби подоїти корову, бо вірять, що тоді їх хата не буде ніколи без молока. А коли батьки покладуть молодій гріш у черевик, як іде до вінця, то вірять, що все буде мати гроші. Вкінці найлшпе: після повороту з церкви дає мати своїй донці кусник цукру до уст, щоби її слова все були солодкі.

ЗВІРСЬКИЙ НАПАД БАНДИТІВ.

В селі Злідовичах, пов. Янів, напали 10 бандитів на дім Войтіха Стики. Щоби приневолити жінку Стики, яку застали в хаті, до видачі грошей, бандити знасилували її, опісля обляли нафтою й підпалили. Пять годин бушували в хаті та в інших будинках, шукаючи грошей. Вкінці, забравши, що попало, втікли до ліса. Від кулі бандитів згинув один мешканець села, що прибіг на допомогу нападеній жінці.

СОЮЗ УКРАЇНОК НА РАДІО.

В понеділок, дня 12. грудня, говоритиме зі стації WRNY пані О. Лотоцька про „Союз Українок і його завдання". Буде теж музична програма, яка триватиме від години 7 до 7.30 вечером.

ВІДГОМІН КОНСКРИПЦІЇ.

Михайло Гуглевич, тепер емеритований управитель школи, був підчас конскрипції в м. р. конскрипційним комісарем у Яблонові. За здогадне наклонювання людей до неправдивих зізнань до конскрипційного аркуша (рубрика: національність) староство покарало його гривною 100 золотих. Покараний зажадав віддання справи до суду. На розправі перед окружним судом у Бережанах, на котрій заступав його адвокат д-р Бемко, суд звільнив його від вини й кари та зніс постанову староства.

ГАНЕБНИЙ ВЧИНОК ПОЛІЦАЯ.

Перед карним судом у Львові відбулася тайна розправа проти Яна Мерцали, бувшого пішодовника поліції, за збезчещення. Обвинувачений знасилував 14-літню дівчинку в бруховицькому лісі і заборонив їй під загрозою про це комунебудь говорити. Дівчина мовчала цілий рік, але вкінці виявила тайну і поліцая потягнули до судової відповідальности. Трибунал засудив Мерцалу на рік вязниці з припиненням кари на 5 років.

ПРОДАВ ДОЧКУ ЗА 10 ФРАНКІВ.

Такий факт трапився у поїзді біля Парижа. В одні́м неділі поїзду, що їхав до Парижа, сидів робітник Люї Жеру з двома дітьми: 12-літнім хлопчиком та 10-літньою дівчинкою, і пані Гадон, мешканка Парижа, по фаху швачка.

З самого вигляду Жеру пізнати було, що він пияниця. А його діти були такі обдерті та робили неохайним виглядом робили таке жахливе враження, що п. Ґадон змилосердилася над ними й дала хлопчикови й дівчинці по два франки. Тоді їх батько почав жалітися, що ці діти представляють для нього великий тягар і заявив п. Ґадон, що як вона хоче, може собі взяти дівчинку. Швачку спочатку здивувала така пропозиція і вона відкинула її. Але Жеру говорив зовсім поважно: „Даю вам її за 10 франків. Якщо ви її не візьмете, то лишу її денебудь по дорозі".

Дівчинка почала плакати. А п. Ґадон, як добра жінка, витягнула 10 франків і дала їх Жеру. На стації він швидко вийшов з поїзду з сином, не поцілувавши навіть дочки.

П. Ґадон відвезла дівчинку до себе. Минуло два тижні від „купна". І ані батько не журиться дочкою, ані дочка не журиться батьком. Зацікавилися тим фактом паризькі журналісти й прийшли до п. Ґадон оглянути „її" дитину.

— Не хочеш вернутися домів? — спитали вони Марґариту (так на імя дівчинці).

— Ні за що в світі! — відповіла радісно дівчинка. — Мені тут дуже добре й я дуже люблю мою нову маму.

ЧИСЛО ЗАЛІЗНИЧИХ РОБІТНИКІВ У КАНАДІ ЗМАЛІЛО.

На питання посла М. Лучковича з Веґревил подав міністер залізниць у палаті послів звідомлення, що коли в 1928 р. працювали при залізницях у Канаді 187,710 робітників, то в 1931 р. це число впало до 151,569.

СУДДЯ БОРОНИТЬ ПРАВ ПІШОХОДІВ.

„Пішоходи не є обовязані втікати кождого разу, коли почують трубку автомобіля, але іздець є обовязаний заховувати осторожність, щоб оминути випадок, і не сміє нехтувати прав пішоходів", сказав суддя Мек Даналд у найвищім суді Брітіш Коломбії у Венкувері, видаючи засуд у справі автомобілевого випадку. Автомобіль Луїса Піґля вдарив 31 липня 1931 р. Сару Джеймс, коли вона всідала до стріткари. Суддя присудив, що Піґль має заплатити їй $2,500 відшкодування, а крім цього чоловікови покаліченої 700 долярів за видатки та страту, спричинену окаліченням жінки.

ПОВОРОТ ПОГАНСТВА НА ЛИТВІ.

Литовська преса повідомляє, що серед населення Литви відживає щораз більше давна поганська релігія з культом Перкуна та інших божищ. Поворот до поганської віри слідний не тільки серед простолюддя, але серед інтеліґентських кол. Перед кількома днями святкував 55 роковини патріотичної праці литовський діяч Іван Ґедимін Тиржєнський, що вважає себе потомком історичного Ґедиміна. Він має 71 літ і держиться старолитовської поганської віри, що спирається на культі Перкуна. Дві його доньки не були хрещені і теж ісповідують старолитовську поганську релігію.

ІНФОРМАЦІЇ „СЛОВА ПОЛЬСКОГО".

„Слово Польске" помістило таку заяву: „Переконавшися, що закиди, піднесені проти п. Дмитра Паліїва у статтях „Слова Польского" з дня 19. і 21. січня 1931 р. п. з. „Хто тримає п. Дмитро Паліїв, приятель Корфантого", полягали на неправдивих інформаціях і є неоправдані, Редакція ті закиди відкликує". — Такий епільог відомих статтей „Слова Польского" проти редактора Дмитра Паліїва, який потягнув був за них редакцію того органу до судової відповідальности.

В АЛБЕРТІ РОЗБИРАЮТЬ ГОМСТЕДИ.

В жовтні забрано в Алберті більше гомстедів ніж у попередніх місяцях. Коли у вересні забрано 250 гомстедів, то в жовтні забрано їх 376. Земельний уряд в Едмонтоні записав найбільше гомстедів, бо 274; Піс Ривер мав 64, а Ґренд Прейрі 38. Між особами, що взяли гомстеди, є 120 жінок.

ПРИРІСТ КАТОЛИКІВ, ПРАВОСЛАВНИХ І ЖИДІВ.

Польський статистичний уряд обчислює природний приріст католиків за останній квартал (на 1000 людей) на 13.2 відсотків, ґреко-католиків на 14.7 відсот., православних на 17%, Жидів на 8.8%. Виходить, що в Українців приріст найбільший.

РОЗЛАМ СЕРЕД ГІТЛЄРІВЦІВ

РАЙХСТАҐ ПОДАВСЯ НА ВАКАЦІЇ, УРЯД ШЛЯЙХЕРА МАЄ РОЗВЯЗАНІ РУКИ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Напруження, яке вже кілька місяців наростало в партії соціял-націоналістів, нарешті вибухло розвалом центру партії. Найближчі помічники Гітлера, Штрасер та Федер, уступили зі своїх становищ і лишилися звичайними членами партії. Таксамо за ними уступають ще кілька найближчих помічників Гітлера та активних діячів в партії соціял-націоналістів. Вони всі незадоволені з політики Гітлера, яку він означує словами: „Або повнота влади, або руїна!" Вони вважають, що нарешті треба примиритися з істнуванням парляменту в Німеччині й дати йому можність виконати свої завдання.

Кажуть, що цей розлам стався внаслідок умілої політики фон Папена, а ще більше — ґарної політичної стратеґії ґенерала фон Шляйхера. Фон Папен свого часу добився того, що Гінденбурґ два рази отверто виступив проти Гітлера, чим підорвав його силу й значіння в партії. Фон Шляйхер увесь час провадив переговори зі Штрасером, як головним уповноваженим Гітлєра. Очевидно він переконав Штрасера, що політика Гітлєра неґації парляменту й небажання йти на компроміс приносить лише руїну державі.

Райхстаґ постановив негайно розпочати різдвяні вакації, лишаючи вільну руку канцлерови фон Шляйхерови для праці його уряду. Разом з тим парлямент не означив дня відновлення своєї праці. Сподіваються, що фон Шляйхерови тепер пощастить знайти в парляменті більшість, яка йому потрібна для піддержки уряду парляментом. У всякому разі в Німеччині на якийсь час наступило політичне замирення.

УСТУПАЮТЬ ПЕРЕД ЯПОНІЄЮ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Рада Ліґи Націй на свому засіданню ухвалила передати до комісії девятнацятьох резолюцію чотирох „малих держав", в якій вони закликають Лігу Націй приняти доповідь комісії Литтона й висловити Японії догану за її поведення в Манджурії. Японський делеґат загрозив виступленням Японії з Ліґи Націй, колиб цю резолюцію обговорювано в Раді Ліґи Націй.

Рада Ліґи Націй доручила комісії девятнацятьох ще раз докладно переглянути звіт комісії Литтона і потім подати наново свої висновки до Ради Ліґи Націй. Вся справа з резолюцією чотирох держав була полагоджена на засіданню Ради Ліґи Націй за кілька хвилин, хоч вона передтим мала широкий розголос.

МОСКВА КЕРУВАЛА „ПОХОДОМ ГОЛОДНИХ" В АНГЛІЇ.

ЛОНДОН (Англія). — Перед суд поставлено голову організації безробітних, Еліяса, за те, що він закликав робітництво до ріжних ексцесів. На розправі прокуратор подав, що Еліяс писав листи з Москви до організатора „походу голодних", Ґенінґтона, даючи йому інструкції від інтернаціоналу Професійних Союзів. В тих інструкціях поучувано Ґенінґтона, як викликати бійку з поліцією та інші заворушення.

Прокуратор стверджує, що Еліяс є на утриманю Москви й тому він виконує те, що йому наказує Москва. Перебуваючи в Москві, сам Еліяс скаржився, що він не може виїхати з неї без дозволу тих, котрі йому платять гроші. Еліяс старається заперечити всі обвинувачення.

НОВИЙ СЕКРЕТАР ЛІҐИ НАЦІЙ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). Сер Ерік Друмонт, котрий був незмінним ґенеральним секретарем Ліґи Націй від першого дня її орґанізації, тепер уступив. Рада Ліґи Націй ухвалила йому признання за його працю в найтяжчі часи праці Ліґи Націй, називаючи його тим, хто найбільше прислужився до поширення міжнародного порозуміння та мира.

На місце Друмонта покликано його першого заступника, Француза Джозефа Авеноля, якого кандидатуру принято таємним голосуванням Ради Ліґи Націй. За нього голосували 42 , а проти 1. Авеноль заявив, що він буде провадити працю по примиру свого попередника, пильнуючи, щоби панувала справедливість у його праці.

ЗАПРОШУЮТЬ РУЗВЕЛТА ДО АНГЛІЇ.

ЛОНДОН (Англія). — Вибраного президентом Злучених Держав Рузвелта запрошено приїхати до Лондону на обід, який уряджують видавці ґазет для популяризації ідеї англійсько-американської едности. Рузвелта запрошують туди як гонорового гостя.

ЗГИНУЛИ ПЯТЬ МАЙНЕРІВ.

ВОМБЕЛ (Англія). — В найбільших вуглевих майнах в тому районі скоївся вибух вуглевого газу. На місці вбито 5 углекопів, а чотирох тяжко покалічено. На щастя, вибух не викликав пожежі, що вратувало майнерів від дальшої катастрофи.

В Лондоні в палаті послів уже звернули увагу на те, що останніми часами часто бувають вибухи у майнах. Посли домагаються від уряду заходів, щоби здержати катастрофи в майбутньому.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

УСПІХ СУМНІВНОЇ ВАРТОСТИ.

Коли розійшлася чутка про порозуміння між Францією й большевицьким урядом Росії, тоді думаючі люди й ґазети зрозуміли, що це сталася важна подія в світовій політиці, важна, але й некорисна для нормального розвою народів і держав. Зрозуміло було, що большевицько-французьке братання є піддержкою для французької політики, спертої на верзайськім договорі. Зрозуміло було, що це братання є піддержкою цього договору, який, здавалося, доживав останніх днів свого огидного животіння. І зрозуміло було, що большевицьке порозуміння з Францією є ударом у спину всіх тих народів, які терплять через верзайський договір, коли не згадувати вже державних народів, Німців, Мадярів, Литовців, та бездержавних народів, як Українців, Хорватів, Словаків і інших.

Большевицькі аґенти дуже обрушилися були на цю розцінку большевицького порозуміння з Францією. Їм страшно не хотілося покидати слави оборонців усіх поневолених. Їм дуже це було болючо, що їх представляли союзниками одної з найбільше гноблячих міжнародніх угод в історії людства. Деякі аґенти навіть пробували переконати світ, що большевицьке порозуміння з Францією виходить з потреби оборони поневолених.

Тимчасом большевицький симпатик, котрий пише кореспонденції з Росії до нюйорського „Таймсу", в одній зі своїх статей з нагоди економічної кризи в краю совітів розписується широко про великі успіхи большевицької дипльоматії в міжнародніх відносинах та представляє, між іншим, як один з найбільших атутів большевії її договір з Францією. Дюранті мимоходом, наче забуваючись, представляє велику ваґу цього договору якраз з огляду на верзайський договір. Він підкреслює, що договір іде в розріз з дотеперішньою політикою большевицьких дипльоматів, себто, що досі большевики вважалися головними противниками верзайського договору, головними чемпіонами його ревізії, а тепер, коли цей договір умирає природною смертю, вони беруться піддержувати його порозумінням з тою державою, яка його сотворила, яка з нього найбільше користала і його за всяку ціну піддержувати готова.

Цей факт додає ще один причинок до зрозуміння політики большевиків. Що їх балачка про оборону принижених і поневолених це тільки один із засобів добути собі силу, владу й вплив. Їх ціллю є сила, а не боротьба проти визиску й неволі.

НІМЕЧЧИНА Й УКРАЇНА.

(УП) Дня 15 листопада 1932 р. відбувся в приміщенні Українського Бюра в Берліні виклад знаного німецького публіциста п. Акселя Шмідта під заголовком „Німеччина й Україна". Оголошення про виклад появились були й у німецькій пресі. На викладі було понад 50 осіб — Німців, що цікавляться українською справою і мають деякий вплив на хід німецької політики. Пан А. Шмідт є одним з найкращих знавців українського питання в Німеччині, жив довший час на Україні і працював разом з визначним приятелем українського народу, проф. Рорбахом.

Зміст докладу такий: Нову добу німецько-українських взаємин треба поділити на дві частини: дореволюційну й пореволюційну. Дореволюційна Німеччина була солідно уфундованою державою і вже з природи річи не могла мати зрозуміння для українського революційного руху. До того й саме слово Україна не було в Німеччині звісним. В добі пореволюційній все змінилось на користь Українців. Рівнож і ціла Европа не знала нічого про Україну й тому не підперла Українців у їхніх змаганнях за самостійність.

В безпосередньому передвоєнному періоді часу Українці пішли були в свойому розвою вперед. Докладчикови доводилось завважити, що коли давніше Українці все говорили, що вони тутешні і православні, то в часі війни вже за гетьманських часів у розмовах вказували вони на певну зміну в державницькому способі думання. Українське селянство хотіло позбутись панування Москви та знаряддя того панування, московської верстви на Україні. Селяни твердили, що найперше треба збудувати свою українську хату, а відтак вже забратись до роблення в ній основного порядку. Такий поступ не являється дивним. Українське населення й давніше так думало, але про це явно не говорило. Причиною української відрубности від Московщини є не лише сама мова, але й ріжний світогляд та ідеольоґія. Через ці фактори народ український і московський не могли й не зможуть порозумітись між собою, щоб жити разом. Всежтаки мимо всього українські діячі стояли занадто під впливом загально-російського революціонізму, щоби вже в часи української революції могли самостійно думати. Політичні помилки такого визначного українського діяча, як Петлюра дадуться пояснити лише тим, що йому в його способі думання не вдалось було за одним махом визволитись зпід московського впливу думання. Ці політичні помилки одначе мусіли бути зроблені, щоб визволити український народ з московської духової неволі і піднести його національну свідомомість. Навіть тепер мимо утисків з боку Москалів Українці ростуть і Москалі, чи то білі, чи червоні, мусять з тим фактом рахуватися. Коли давніше слово Україна в московських кругах зовсім не вживалось, то нині воно вже набрало й там права горожанства. До того примусили Москалів факти, з якими вони мусять рахуватись навіть проти своєї волі.

Українська нація пережила в своїй новітній історії один траґічний момент. Петро Великий, московський цар, відібрав Україні її історичне імя Русь і назвав тим словом всю свою імперію. Досі невідомий є факт, що тодішне французьке міністерство заграничних справ протестувало на московському дворі проти цього, але відтак погодилось на це. З часом слово Україна зникло з овиду історії і доперва світова війна та повоєнна праця Українців на політичному полі видвигнути його знова на верх та надали йому певного змісту, що чимраз то більше скріплюється та заставляє відповідальні чинники всіх народів над цим серіозно подумати.

Щодо відношення Німеччини до України, то воно під дану пору є більше теоретичного характеру. Практичного значіння набере воно доперва тоді, коли Україна стане фактором сили на Сході. Можливо, що таке поступовання Німців є для Українців незрозуміле, але воно до певного часу мусить таким бути. В загальному поза дрібницями ґеополітичні мотиви німецької політики відносно України залишаються незмінними і вони в будучому відіграють й ній першорядну ролю.

Схід Европи почав вже ділитись. На Сході грають тепер ролю три фатори, Польща, Росія і Україна, остання що правда в напівзалежному від Москви стані. Гру тих силових чинників Сходу дуже зручно використовують вже тепер Французи в шахувані Німеччини. Сильний однородний Схід є загрозою для Німеччини. Тому для Німеччини є дуже вигідно, щоб на Сході грали ролю три силові чинники, з яких все один чи два можна буде використати для Німеччини. По якомунебудь упадку большевиків, революційному чи еволюційному, французька політика звернеться безпосередно в сторону Польщі та Росії. Протифактором в тій грі сил мусить бути силовий фактор України.

З господарського боку Україна може бути для Німеччини ринком збуту для її виробів. Щоправда Україна має всі дані, щоб розвинути в себе власну індустрію, але це не дасться зробити за одним махом і в одному дні. В цьому Німеччина буде для України помічною.

Теперішним завданням Українців є вложити в слово Україна реальний зміст, щоб воно не було лише пустим звуком у світі, а поняттям, звязаним з силою й могучістю.

По рефераті вивязалась жива дискусія. Так німецький підполковник Вірц заявив, що історія Сходу булаб пішла зовсім іншим шляхом, колиб Українці в 1918 р. були між собою політично зіграні. На його думку побажання Українців в 1918 р. переростали їхні сили. Дальше було помилкою з українського боку за часів гетьмана, що для орґанізації української армії не заанґажовано німецьких старшин, а лише московських, з природи ворожих українському рухови. Для освідомлення німецьких старшин про українські справи вже були навіть з німецького боку зорґанізовані спеціяльні виклади про Україну в старшинському корпусі. Зноваж реґірунґсрат Крамер-Меленберґ вказав на помилку німецьких політичних діячів в східній політиці. Німці задивились були занадто на питання польське, а випустили з уваги такий важний фактор, як Україну. Причиною цього було незнання Німців українського питання. На запит одного з французьких журналістів, чи думає Німеччина в будучому переводити кольонізацію України, докладчик заявив, що це абсолютно виключене, бо Україна вже й так перенаселена. Та вже навіть сам факт, що Німеччина хоче добре жити з Україною, не позволяє на це, бо в противному випадку симпатії українського народу, що були досі пронімецькими, відразу змінилисяб на протинімецькі.

В дальшій дискусії вказувалось на це, що Німці в передвоєнній Росії були більшими Москалями, як Москалі самі. Задивившись на велич московської імперії вони не доглянули були українського питання. Доперва коли Москалі таки надобре взялись до Німців в Росії, побачили вони й Українців і навіть вже знайшли мову в спільному нещастю. Це саме можна сказати й до всіх Німців взагалі, яких частина ще й по сьогодні думає по русофільськи. Дальше звернено увагу й на це, що й Анґлія цікавиться українським питанням, як протимосковським фактором у своїй індійській політиці. Видвигнено було також питання, чи Українці мають якінебудь пляни на будуче. При дискусії на цю тему вказувалось на це, що пляни та орієнтації української еміґрації опираються на чужих, до певної міри ворожих Україні силах, хоч тепер вже починає брати перевагу орієнтація на власні сили. Анґлія пізнала вартість тих українських плянів з чужим опертям і їх відкинула як нереальні, а взялась сама за студії українського питання на місцях чи то безпосередно чи за посередництвом українських поселенців у Канаді. При кінці видвигнено також питання, чи взагалі українсько-німецьке співжиття є можливе. Показалось по довшій дискусії, що воно є можливим, бо обидві нації не мають безпосередних точок стику зі собою, а навпаки, є розділені муром, який в будучому треба буде найперше перескочити, а відтак і зовсім усунути з прямого шляху між Німеччиною й Україною.

Виклад з дискусією тревав від години 8 до пів 11 вночі.

П. Буркан.

ШЛЯХТА

(Оповідання).

(8)

— Покищо, зараз по весіллю, — теща тягла далі, — коли вже полагодимо всі маєткові справи, поїдете поза межі рідного краю, придивитися, як виглядає широкий світ.

Лице Дмитра прояснилося. Він сказав:

— Я страх люблю подорожі! На жаль, до сеї пори я не годен був поїхати далі, як яких десять миль поза Львів. Я вже мріяв про Стамбул, про Італію. Мене все серце боліло, коли я подумав, що до того ніколи не прийде. Я ще вчора не гадав, що се буде можливе і то так скоро.

— Я гадаю, що таким способом твій гріш принесе тобі найбільшу користь, — додала Ранаївська.

— Як би я його мав! — замітив Дмитро.

Збита з пантелику, якось чудно глянула на Дмитра і аж по хвили сказала:

— Такий розумний і обережний, міркую, добре обезпечив свій маєток.

— Я? Обезпечив? Маєток? Який маєток?

— А той скарб, що ти знайшов? Той великий скарб!

— Скарб? — спитав Дмитро. — То і до вас зайшла сплетня про якийсь мій скарб? Я ніякого скарбу не знайшов, жадного маєтку не маю. Я тепер заробляю на прожиток і на будучий маєток у мого батька. Як сплатимо довги, пороблені батьком на відбудову, то батько буде мати маєток. Той маєток перейде колись на мене. До тої пори я з жінкою буду жити у батька. Буде нам не зле, бо батько заробляє незгірше і я з ним.

— Ісусе Назаренський! — крикнула Ранаївська і сполотніла. — Люди розказували... Всі говорили...

— Так, так, — потвердив Олекса. Всі говорили так. І я гадав, що мій приятель знайшов скарб. Я гадав, що він вже найбільший богач у Львові. Та показалося, що те щастя, та не таке велике, мав його іменник. Також зветься Дмитро Газарович. І не такий то великий був той скарб. Жиди й Вірмени забрали за довги і знахідникови лишилося пару грошів.

Ранаївський і Ранаївська позирали на себе остовпілими очима, стояли мов німі, бліді, з викривленими устами. Софія не поблідла. Вона стояла червона як та вишня.

— Що тобі, дитиночко? — спитала Ранаївська, гладячи Софію по головці. — Тебе сильно голова болить. Іди вже спати. Вже й так дуже пізно. Ти не привикла сидіти так довго в ночи. Іди, іди до ліжка!

Ранаївська моргнула на сина. Стефан встав, взяв сестру за руку і потягнув за собою. Вона, неначе не мала би своєї волі, неначе не знаючи, що з нею діється, вийшла за братом, не попрощавшися.

Коли Софія вийшла, Ранаївська промовила:

— Поведення Софії було якесь чудне! Що воно значить? Ви хіба бачили, як моя донька нагло урвала. Як вона справу брала так легко і так скоро кається, то ми, очевидно, власної дитини не будемо силувати.

— Станова ріжниця! — сказав Ранаївський. — Щодо чого не належить, то й не належить.

— Мені дуже, дуже прикро, що розходитеся, — Ранаївська стала плаксиво нарікати. — Я гадала, що то буде пара дібрана так добре, як мало яка. Та у дитини промовила кров. Щастя, що та кров промовила в пору. Так як сталося, буде найліпше для обох сторін.

Дмитро так глупо дивився на Ранаївського і на його жінку, що Олекса малощо не розсміявся.

— Мені вас обох дуже жаль, — знов промовила Ранаївська, — бо вже так пізно, а вам так далеко до хати!

Оба парубки зрозуміли її. Схопились, попрощалися і вийшли. Дмитро свиснув собі легенько під носом і сказав:

— Алеж то скоро пішло!

— Ходи! — сказав Олекса, хапаючи приятеля за рукав. — Мені млосно стає, як дивлюся на сей двір.

Куди? — спитав Дмитро.

— Поїдемо до хати.

— До хати? Мені ані сниться. Викинули нас дверми, то я влізу вікном!

Дмитро вхопив Олексу за руку, потягнув його поза угол хати і, показуючи вгору, сказав:

— Ось там вікно моєї дівчини. У неї ще світиться. Мушу з нею побалакати.

В сій хвили вікно відхилилося і дівчина шепнула:

— Дмитре! Щось скажу тобі.

Трохи далі, приперта до даху, стояла драбина. Дмитро приніс її під вікно і вже хотів лізти, коли дівчина шепнула:

— До мене не лізь, бо зараз прийде мама. Зійду до тебе. Іди до паланки в саді і там дожидай мене.

Дмитро ані думав відходити. Він сказав:

— Я буду стояти тут, щоби тобі подати руку. Вилізь обережно. Я піддержу тебе.

Ледви дівчина зійшла на долину, оба вхопили її між себе попід руки і побігли в сад. Коло паланки не задержалися, побігли далі. Дмитро перескочив через пліт і витягнув до неї руки.

— Лізь! — сказав. — Ти Олексо, відтам поможи їй.

— Я далі не хочу, — шепнула. — Побалакаємо в саді.

— В саді не можна, — відповів Дмитро. — Як мама побачить твою кімнату порожну і драбину при вікні, то зараз вибіжить за тобою до саду. Мусимо скритися десь далі.

Дівчина погадала собі, що мама справді за хвилю влетить до саду. Вже не перечилася. Олекса поміг їй вилізти на пліт, Дмитро здоймив її з плота. Всі троє побігли далі. Коло коршми зупинилися. Дмитро промовив до дівчини: — Можемо свобідно побалакати. Ходім дорогою і балакаймо.

Пустилися дорогою. Очевидно, заки розпочали балачку, треба було поцілуватися. Цілувалися і одно одного запевняло:

— Люблю тебе! Люблю і не покину. Не покину, хоч би не знати, що прийшло.

Запевняючи так одно одного і цілуючися, вони й забули, що хотіли побалакати про те, як їм зломити упір батьків, або як побратися проти їх волі. За ними затуркотіло і коло них зупинився візок Дмитра. То Олекса пішов до коршми, запряг коні і надїхав.

— Сідай! — Дмитро сказав до дівчини.

— Та чого? — спитала дівчина. — Балакати на возі зле.

— Як мама не знайде тебе в саді, то вийде на дорогу, — сказав Дмитро. — Як будемо сидіти на возі, то нас недогляне.

Софія сіла на візок, Дмитро сів коло неї. Олекса сів на місци візника. Затяв коні, і візок помчався стрілою. До хати Дмитро приїхав, коли вже минула північ. Де подіти Софію, не було клопоту, бо в гостинници Газаровича було досить вільних кімнат. Негрецький попрощав товариша і обіцяв зараз рано зайти до попа, щоби з ним побалакати. Надіявся, що піп згодиться звінчати їх.

Батько Дмитра не мало здивувався, коли рано син прийшов до нього і сказав, що він заручився і що нині вінчання.

— Буде клопіт, — батько сказав. — Шляхтич не простить тобі того. І піп буде боятися вінчати вас.

— Я старого не боюся, — відповів син. — То зруйнований шляхотка, який приятелів не має. Ніхто йому не поможе своєю шаблею. Як би приїхав доньку відбирати, то не припустять його до нас мої приятелі і приятелі Олекси. Шабель будемо мати більше, як Ранаївський.

Піп зразу відмагався, бо потерпав, що шляхтич на ньому пімститься. Аж коли Олекса обезпечив його, що в потребі приставить йому добрих оборонців, піп звінчав молодих. Коли Дмитро окремим післанцем звістив про се Ранаївських, мама Софії вмліла. Бодай челядь думала, що вмліла. Ранаївський вислав доньці до підпису грамоту, в якій на випадок смерти Ранаївського без тестаменту Софія з Ранаївських Газаровичева зрікається всяких прав до відумерщини.

Софія підписала грамоту при свідках і відіслала батькови. Він вписав грамоту в судових книгах. Ранаївський такий був завзятий, що до доньки не признавався. Не позволив їй приступити до себе й тоді, коли вже вмираючи, прощався з родиною.

(Кінець).

ОРҐАНІЗАЦІЙНА ПЕРЕПИСКА

ГОЛОСИ ВІДДІЛІВ У СПРАВІ РЕФОРМИ, НАДІСЛАНІ З ВІДГОЛОСОВАНИМИ БАЛЬОТАМИ, Й УВАГИ ГОЛОВНОЇ КАНЦЕЛЯРІЇ.

Відділ 254 в Ню Брітен, Конн. — В нашій місцевости ведеться кампанія проти реформи обезпечення в У. Н. Союзі. Та ведуть її не-члени, і ведуть ту кампанію дуже нездарно. По дурному признаються, що реформи не розуміють і навіть не можуть сказати, чи вона добра, чи зла. Твердять лише, що про це повинні рішати делегати, а не самі члени. За членами не признають права голосу в тій спарві. Отже вони не є проти реформи, але проти того, щоби про неї члени рішали. Бо вони знають, що як члени ухвалять, то так і буде, тай коли члени будуть вдоволені, то не стане місця для кирині. Бояться, що члени можуть вирішити справу, узнавши її за добру, а вони лишаться дальше з питанням „чи добра, чи зла", якого мабуть ніколи не потрафлять розвязати так, щоби всіх членів вдоволити. Люди вже визнаються й на фарбованих лисах. І мабуть тому, що навіть большевики не годні сказати, що ця реформа є зла і до того в своїй пресі і в спеціяльних розкидках признаються, члени сміло за реформу голосують і висказують побажання, щоби ця реформа ввійшла в життя якнайскорше.

Відділ 321 в Фініксвіл, Па. — Члени голосували „за" реформу та бажають якнайскоршого її переведення, щоби хоч перед самою конвенцією не було найменшого сумніву, що члени про реформу думають, та щоб і конвенція, орієнтуючись на опінії членів, могла дальше над цею справою працювати.

Відділ 188 в Дургемвіл, Н. Й. — Хоч головна канцелярія ще не вспіла для всіх членів того відділу табельки післати, бо ще не всі обчислені і видрукувані, та після того, що з одержаного досі матеріялу зрозуміли, члени рішили, що проектована реформа дає користь членам і орґанізації, а шкоду лише тим непрошеним опікунам, які сподівалися чогось противного. Члени зрозуміли, що цею реформою вдасться не лише старих членів вдержати, але й нових лекше буде придбати. Бажають, щоби реформа якнайскорше була переведена і щоби кампанія за нових членів могла розпочатись. Обіцяють, що старі батьки, з котрими реформа так оглядно обходиться і їх перед втратою обезпечення захоронює, самі подбають, щоби своїх дітей до членства в орґанізації привести.

Відділ 61 у Лейтроб, Па. — Наш відділ одноголосно заявився „за" реформу, бо всі члени зрозуміли, що тільки цею реформою дасться вдержати в обезпеченню тих, котрі терплять через безробіття і з котрих багато зприводу свого віку вже аж до смерти безробітними лишаться. Так голосували присутні члени, а так звані „позамісцеві" надіслали письменні заяви, що з їх ухвалою солідаризуються. Всі уважають цю реформу для себе ратунком у задержанню обезпечення, і дивуються, як хтось може бути такий дурний і заразом безличний, щоби членам дораджувати в своїй власній справі навіть не голосувати. Кажуть: Та коби то ще доказував, що реформа „зла" і дораджував голосувати „проти", а то признається, що не годен сказати, що „зла", але радить „не голосувати", тай ще признається головним урядником. Дошкулити хоче головній управі. Над небезпекою членів нібито плаче, але над ратунком для членів навіть голосувати боронить. Недармо пословиця каже, що кого Бог хоче покарати, тому відбирає розум.

Відділ 95 у Назарет, Па. — Реформу ухвалено одноголосно, а уряд питається, чи зібрані старі грамоти зараз до головної канцелярії прислати.

Замітка: Треба зачекати, аж усі відділи відголосують. Коли більшість відділів голосами більшости голосуючих членів **реформу ухвалять**, тоді кожний член буде міг стару грамоту залучити до аплікації (подання-просьби) про виміну на нову грамоту. Аплікації вже готові й будуть до відділів вислані після замовлень безпроволочно, як тільки буде видно, що реформа „переходить". Уважайте на вислід голосування, подаваний у „Свободі". Нових грамот ще нема зладжених. Це получене з коштами. Їх зачнеться друкувати аж тоді, коли вже буде цілком певне, що **реформа ухвалена**, та будуть готові до висилки, щоби могли бути розсилані після того, як старі грамоти будуть до головної канцелярії для виміни звернені. Просьби, щоби це прискорити, булиб даремні. Бо це залежить від голосування членів, а не від головної канцелярії.

Відділ 72 в Тайтусвіл, Па. — Трицятьма голосами проти чотирох голосів реформу ухвалили. Члени дуже зубожіли і тому бажають, щоби головний уряд приготовлявся до позичок для них, так, щоби члени могли дістати позички зараз, як тільки реформа буде ухвалена.

Замітка: Головний уряд приготовляється, щоби проволоки не було. Однак просимо приняти до відома, що до кінця цього року справа не вспіє бути полагоджена в цілости. Само голосування потягнеться мабуть до кінця грудня 1932 р., отже виміна грамот може зачатись аж у січні 1933 р. Члени будуть могли користати з реформи аж на підставі нової грамоти-контракту, отже тоді, коли старі грамоти виміняють на нові.

Відділ 392 в Дітройт, Міш. — Члени цього відділу вже давно зрозуміли, кому і на що треба цеї реформи. Злучилися з другим відділом і є тепер найбільшим відділом у Дітройті. Одночасно заявилися „за" реформу, а заразом і за те, щоби конвенція відбулася в їх місцевости, так, як було попередньою конвенцією ухвалено. Гніваються, що про перенесення конвенції до Шікаґо забагато говориться. Це відділ старий і багато в нім безробітних. Багато членів приготовляються до затягнення позички.

Відділ 115 в Кентон, Па. — Місцева каса випорожнена, а члени вже дальше платити не годні. Всі бачать ратунок у реформі, бо будуть могли вдержатися в обезпеченню, поки часи безробіття скінчаться. Як зачнуть заробляти, то будуть воліли більші вкладки платити, щоби вже ніколи не бути в такім загроженню обезпечення і членства в У. Н. Союзі.

Відділ 107 в Гемонд, Інд. — Відділ прислав відголосований „за" реформу бальот та ще окремо власноручні підписи всіх голосуючих членів.

Увага: Всі інші відділи, які вже виказані як такі, що відголосували і бальоти до головної канцелярії звернули, або не подали від себе ніяких зауважень, або сказали щось такого, що вже інші сказали, — їх голосів тут не подається. Пропускаємо також спеціяльні похвали для головної управи або для поодиноких урядників. Хваліть або ганіть не словами, а **числом голосів „за" або „проти"** реформи. Це вповні вистарчаюче. В тій рубриці будемо містити короткі замітки відділів, які відносяться лише до голосування або до самої реформи, і тільки тоді, коли їх пришлеться разом з відголосованим бальотом, та без огляду на те, чи той бальот буде „за" чи „проти" реформи. Одначе ніяких заміток чи голосів, надісланих без доказу (бальоту), в тій рубриці містити не будемо. Просимо такихсамих завваг не повторяти.

(Дальше буде)

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ONE OF THE YOUTH ON UKRAINIAN WORK IN CONNECTION WITH THE CHICAGO WORLD EXPOSITION.

The World's Fair in Chicago and the part the Ukrainians will play in it is probably in the mind of every loyal Ukrainian.

From the articles in our dear daily paper the "Svoboda," we get an idea that some progress is being done by the plans and work of our parents. Time from time, one here in Chicago, from the World's Fair Committee or elsewise writes a report of the plans and the results arrived at. Different senior organizations from other states and cities, too, are helping. But where are we, we the younger generation?

So far we haven't said much about this World's Fair and yet, I think, there are many junior organizations that should start now and try to help boosting the Ukrainian name high and wide during the World's Fair. For we still have a chance to help our parents in what they have started. If we help we surely will do our share for our beloved mother country Ukraine.

Every kind of man on earth will be here at the fair. Either he will take part in the exhibits of his race or come to inspect the culture of other races. If he doesn't know till this day who the Ukrainian are he will get it and know it for the rest of his life.

If we intend to do our bit as the young generation of Ukrainian descent, we should first of all discuss the matter at the next meetings of our members of the different organizations. We should decide there what part our organization will do individually towards the Ukrainian part in the Chicago World's Fair.

An organization could hold a dance, for instance, financial remains of the dance to go towards the expenses of building the Ukrainian house at the Fair.

If some of the treasuriers of our clubs would love to get hid of the burden of carrying the big calls, then why not donate the burden of the treasurer to this needy cause?

I consider this a big opportunity, in fact, one of the greatest opportunities we Ukrainians ever had to make ourselves known to the whole world. It is one of the greatest opportunities we have showing to the enemies of our mother country that we are still living although they are trying so hard to destroy us.

I would love to see some one else write their thoughts about this World's Fair. Probably some of our thoughts will help the work of our parents. They might not have thought of just that same idea. So come on, you, "Ukes"! Show your pencil and paper that it isn't wasted and write your opinion or else criticize mine.

Until then,

Jemail Hirniak,

Chicago, Ill.

ПІСНЯ.

З милим розлучене
Серце розбите,
Тугою змучене,
Кровю облите.
Ночі безсонні,
Думи непрошені,
Очі утомлені,
Слезами зрошені.
Як і коли то вас,
Думи, позбутися,
Щоб на короткий час
У сні забутися?
Може у тихім сні
Його побачу я,
І може знов мені,
Він скаже: „любая".
Думи непрошені,
Неугомонні,
Слезами зрошені,
Очі утомлені.

П. Т.

НОВІТНИЙ КАСАНОВА.

Любовні скандали великих і знатних родів завжди притягають до себе більшу увагу мас, аніж навіть найбільш пікантні афери „звичайних" смертельників. А вже спеціяльно інтересуються маси коронованими головами.

Перед війною кожний королівський чи цісарський двір мав свої пікантні історії, які оповідано від уха до уха. Бо тоді обовязувала засада: цісарям, архикнязям і архикнягиням можна все робити, але про це піддані не сміють знати. А якщо навіть знали, то мусіли вдавати, що вони нічого не знають. Відповідні параграфи були невмолимі.

За „добрих" передвоєнних часів першу скрипку в любовних скандалах грав віденський і петроградський рід. Щойно після революції довідалися „смертельники", що ріжні царі, архикнязі і великі княжни вели таке розпустне життя, що кожного „смертельника" давно була би публична опінія відсунула від чести і викинула з членів порядного товариства, якщо він пішов би був слідами тих помазанників.

Часи змінилися. Трони порозліталися, світ здемократизувався. Респект до осталих королівських оаз тяжко тепер розбудити у масах. Про скандали королівських родів уже не говорять від уха до уха, але на повний голос, а то й ґазети пишуть. На „помазанників" прийшов тяжкий час.

Першу скрипку по війні почав грати букарештанський двір. Румунський король — це немов новітній Касанова: дві офіційні любки й одна офіційна жінка — це те, про що знає ціла Румунія і цілий світ. Румунія має короля, але не має королевої. А властиво королевих має кілька.

Як відомо, Карло оженився перший раз з якоюсь красавицею з Одеси. Його батько примусив його розвестись і дав йому за жінку грецьку княжну Олену. Але серце Карла розлоге. Десь хтось підопхав Карлови румунську Жидівку, паню Люпеску. Він залюбився в ній по вуха і зі своєю жінкою зірвав. Скандал!

Карло резиґнує з престола і виїжджає з краю, а разом з ним пані Люпеску.

Карло вертається на трон, годиться з жінкою, аж тут нагло — приїжджає пані Люпеску до Румунії.

Це дало привід до розводу Карла з Оленою. Олена виїжджає примусово за границю, а пані Люпеску жиє собі в одній з резиденцій короля.

Нагло Олена вертається до Румунії і появляються поголоски, що Карло з Оленою мають взяти вдруге шлюб. Румунія конче хоче мати королеву, а якось не випадає, щоби нею була... Жидівка.

Карло не хоче, його змушують. Можна собі уявити цілу сітку інтриґ, сплетену довкола букарештанського двора!

А посеред того всього жиє собі 12-літній наслідник престола Михайло і дивується, чому тато з мамою на воєнній стопі. Недавно він їздив у відвідини до своєї мами до Лондону. По дорозі хтось дав йому прочитати одну французьку ґазету, в якій були описані всі любовні перипетії „його королівського величества", його батька. Досі перед ним все те старанно скривали...

Який буде дальший перебіг любовних історій короля Румунів — годі предвидіти. На всякий випадок Румуни у часах загальної кризи мають про що говорити і чим журитись. А журитися є чим. Пенсій урядникам не виплачують, бо нема грошей. Гроші зідають коханки „його величества" і їх посередники.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ЧЕСТЕР, ПА.

Листопадове Свято.

У неділю, 27. листопада, відбулося свято, влаштоване православною парохією й товариствами, що стоять при Народнім Домі. Свято почалося панахидою, яку відправили соборно три священики: місцевий парох о. П. Білонь, священик з Филаделфії о. І. Савчук і парох з Вілмінґтону, о. І. Костюк. Панахида була в Народнім Домі перед могилою „Невідомого Стрільця", яка була гарно уряджена й прибрана полевими цвітами. Підчас панахиди співав злучений хор з Филаделфії й Честеру під проводом п. Г. Павловського. О. І. Савчук виголосив гарну проповідь про героїв, котрі поляґли за визволення своєї батьківщини й котрих память ми тепер шануємо. Разом з тим закликав памятати на тих, що з тієї боротьби вийшли живими, але покаліченими, й тепер доживають свого віку інвалідами; а також про тих, котрі з завзяттям продовжують боротьбу з окупантом та готовляться до того, щоб у новому народньому зриві стати в перші ряди борців.

По панахиді почався концерт, який мав багату й добре оброблену програму. Вступне слово виголосив предсідатель Народного Дому, п. В. Гарасим, який коротко сказав про значення свята. Хори православних церков з Филаделфії та з Честеру під управою п. Г. Павловського гарно виконали обширну програму, а в деяких випадках надзвичайно добре. Програма почалася хоровим співом: „За Україну", „Козака несуть", та „Ой зза гори", які виконали обидва хори. Потім хор з Филаделфії під орудою п. Г. Павловського виконав: „Ой та зажурились", „Іхав Стрілець", „Човник хитається", „Ізза гори сніжок". Честерський хор під управою о. П. Білоня виконав: „Дударик" і „Владико неба і Землі". Обидва хори співали добре. Дуже приємно було чути таке виконання українських пісень хорами на провінції. Не звжди, навіть у Ню Йорку, доводиться на святах чути такі гарні хорові співи.

Пані К. Білонь та М. Параґура гарно виконали сольові співи в супроводі хору. Також добре випали декламації пані К. Білонь та М. Пастернак, але багато слабше деклямували дівчатка: М. Заворчемна, П. Урбан і М. Лаврин.

Приємно було дивитися на маленьких шкільних дівчаток, як вони старанно й уміло робили ґімнастичні вправи під співи „Чуєш, брате мій", „Човник хитається" й інші.

Святочну промову виголосив гром. В. Кедровський. Бесідник у своїй промові схарактеризував боротьбу українського народу за свою незалежність. Та боротьба була започаткована наново в 1917 році на Великій Україні, а 1-шого листопада 1918 року в Галичині. Він зробив коротку аналізу тих подій, котрі відбувалися на українських землях в часі світової війни, й котрі виснажили український нарід так, що коли прийшло до боротьби за власну державність, він міг зібрати лиш останки своїх фізичних і духових сил та матеріяльних засобів. Та навіть у таких умовинах український нарід проявив величезний героїзм. Разом з тим бесідник зазначив, що хоч український нарід був довгі роки поневолений фізично, то він душею завжди був вільний і стремів до боротьби за право й свободу. Духового рабства український нарід не мав і не має, про що свідчить його культура в таких проявах, як народня словесність, пісня, приказки, звичаї й т. п.

Я хочу тут сказати кілька моїх спостережень на цьому святі. Поперше, свято було уряджене урочисто й цікаво. Прекрасно уряджена п. И. Петриком могила нагадувала ті тисячки й десятки тисяч могил, які, розсіяні по Україні, є живими свідками геройства Українських Стрільців, а разом з тим і заповітом для молодших поколінь: боротися за те діло, якого не скінчили ті, що спочивають у могилах. Участь дітей у святі має величезне виховниче значіння й цю участь треба все більше поширювати.

Дуже гарно вражали жіночі убрання хорів та деяких жінок на салі. Чудові народні строї визначалися не лише своєю красою й старанним виробленням, але разом з тим і ріжнородністю. Видно, що жіноцтво поклало багато труду й любови, щоб якнайліпше себе одягнути на день Великого Національного Свята. На жаль, цього не можна сказати про мужчин. Більшість їх були одягнені в національні строї недбало, а то й неохайно. Чомусь усі одягнені були лише в вишивані сорочки та в широкі штани, чим нагадують селянських парубків. А миж маємо чудові козацькі строї, які на таких святах годиться носити. Тільки щоб це були дійсно правдивого крою строї, а не такі, які іноді доводиться бачити на сценах, де грають наші аматори аба псевдо-українські трупи.

Звертає на себе увагу, що діти й молодь, а то навіть старші, які беруть активну участь чи то в уряджению свята й виконанню його програми, чи ті, що сидять у салі, — це переважно дівчата й жінки. А деж наша мужеська молодь? Де наші хлопці, що їх так обмаль у громадському й національному життю українському? Навіть на забавах українських завжди переважає жіноцтво, а хлопці мабуть десь блукають по чужинецьких „денсінґ голах", чи перебувають в інших закутинках зі своїми „ґерлс". А серед українських дівчат тепер уже є багато прекрасних, добре вихованих дівчат, які не мають собі партнерів і товаришів серед українських хлопців. Наші молоді хлопці йдуть між чужих людей шукати собі „ґерлс", а разом з тим відбиваються від українського зорганізованого життя.

Мені це пригадує одно весілля, яке я бачила кілька років тому. Один український парубок женився. Коли він побачив на весіллю українських дівчат, які зібралися на запрошення його сестер, то він гірко заплакав. На запитання товаришів відповів: „Стільки є гарних українських дівчат, а я одружився з рижою й грубою Айришкою". Сталося це тому, що він не ходив на українські підприємства, на українські забави й т. п. і погорджував Українками, бо з ними не стрічався в „денсінґ голах", де він знайшов своє подруже.

Я рада була познайомитися в Честері з тамошнім жіноцтвом, що зорганізоване в Союзі Українок. Як відомо, це один з найсильніщих і найактивніших відділів нашої організації. В той вечір по концерті в Народному Домі були „запусти", які урядило жіноцтво. Від жінок я довідалася, що недавно передтим Союз Українок зробив „український обід", на який прийшли мейор та інші достойники міста, а також відвідали його кількасот не-Українців з Честер. Вступ був малий, але чистий дохід з того обіду був дуже гарний. Це свідчить про матеріяльний успіх того підприємства, а про моральний говорить те, що тепер чужинці чекають, коли знову буде такий обід.

У Честері я звернула увагу на те, яке велике значіння в громаді має це, коли жінка священика є інтелігентна особа та бере активну участь у діяльности громади, як це робить пані К. Білонь, працюючи не лише як провідниця, але як і звичайна членкиня громади, виступаючи на концертах, ріжних підприємствах і т. п.

Зі свого побуту в Честері я винесла якнайліпше враження. Побільшеб нам таких громад, а особливо жіноцтва, як у Честері.

К. Е. Шутак-Кедровська.

ФОРД СІТІ, ПА.

Аматорська вистава.

В неділю, дня 4. грудня, відограв „Український Аматорський Кружок" в Народнім Домі штуку в пятьох діях „Клюб Суфражисток", Гункевича.

Ота штука взята з американського життя і дуже припала всім до вподоби.

Наш член, Михайло Личак, діріґент і суфлер Кружка, дав перед виставою коротке пояснення про саму штуку.

Аматори, котрі взяли участь в представленню, були такі: Михайло Гнатів, Анна Петрончак, Іван Волощинович, Текля Лаврівська, Іван Гнатів, Софія Бек і нижче підписаний.

По скінченню представлення відспівано „Ще не вмерла Україна", а о. Василь Федишин виголосив ще до публики гарячу промову і заохочував до організації й спільної праці для добра нашого народа.

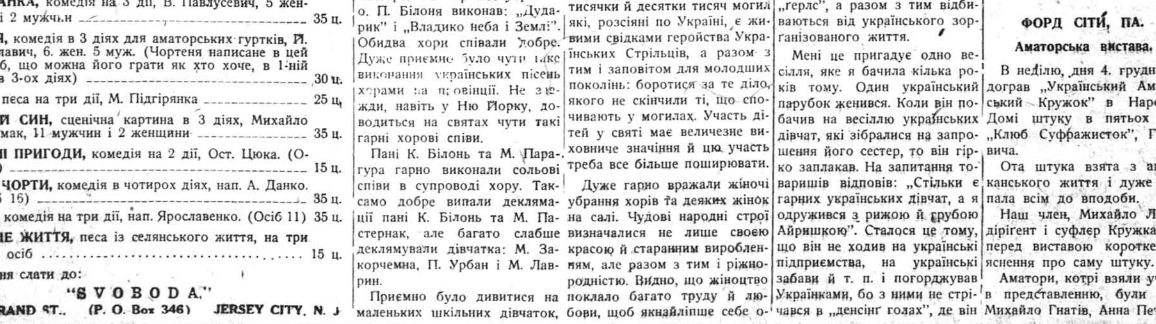
Треба зазначити, що о. Федишин був режисером і заклав собі чимало труду, щоби представлення випало добре.

Наш товариш Михайло Грицик занимався уставленням сцен і не жалував труду для нашого Кружка.

Саля була виповнена публикою по береги.

В. В.

ТАРЗАН МОЖНОВЛАДЕЦЬ ДЖУНҐЛІВ. (24)

„Болгані! Не вбивай!" — закричав Тарзан, що було сили. „Тамаргані хотів убити Тарзана а малп і тепер я вбю його!" — відповів горилъ, не випускаючи з рук Стимбола. „Ні, не вбивай!" — знову скомандував Тарзан. „Звільни Тамаргані! Хай я сам з ним розправлюся!" Малпа дуже неохотно виконала наказ Тарзана й пустила зі своїх рук Стимбола в той час, як з джунґлів показався відділ чорних людей на чолі з білою людиною.

Болгані побачила, що до них наближаються люди узброєні в списи, а білий мав у руках „громовий патик". Чим ближче вони наближалися, тим більше нервовою ставала малпа. Тарзан це помітив і сказав їй: „Тікай до ліса й заховайся там у кущах. Я сам дам раду з тими людьми". Повторювати не доведося, бо Болгані поспішила втікти геть. Тоді Тарзан звернувся до Стимбола: „Ти щасливий, що не вбив мене. Це був біи кінець і тобі!"

Стимбол стояв переляканий і вражений, слухаючи Тарзана. „Я не вбивмиму тебе, Стимболе. Я чую потребу відпустити тебе живого звідси, й навіть більше того: охоронити тебе від загибелі. Тиж людина й до того ще одної раси зі мною. Я не люблю того, як на тебе в таборі дивилися твої власні люди. Вони ненавидять тебе й ти мусиш їх стеретгися. Твоє щастя буде, як ти добереше найскорше до моря. Отож поспішай, коли можеш!" — сказав Тарзан.

Після цих слів Тарзан високо підскочив угору, вхопився за гилку дерева й скоро зник між листям дерев. Стимболові стало трохи лекше на душі. Він подався тепер далі разом з частиною чорних, яких лишив йому Блейк. Після довгого маршу вони всі спинилися на нічліг. Чорні розпинали намет для Стимбола й він поклався спати. Ні ранок Стимбол проснувся і був здивований, що довкола панує тишина. Скоро він переконався, що дикуни лишили його самого